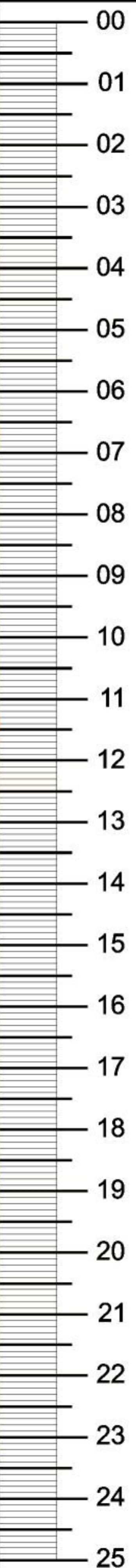

Fragment of a manuscript page with gold-leafed Gothic script. The text is partially obscured by a ruler and a color calibration strip. A red vertical line is visible on the left side of the page.

Fragment of a manuscript page with gold-leafed Gothic script. The text is partially obscured by a ruler and a color calibration strip. A red vertical line is visible on the left side of the page.

+

Incipit Speculum beati Bernardi Abbatis.
De Honestate vite.

Petis a me fili et frater: quod nunquam et nusquam aliquem a suo prouisoro audiui petisse. Verumtamen quia instanter tua deuotio exposcit cui inest rationabiliter petenti aliquid negare non possum. **F**ormulam honeste vite tibi breui scribo sermone: quaz in christi amore si ardescens perseueranter seruaueris. proculdubio vitam consequeris eternam. **U**t igitur ab interiori incipiens ad exteriori hominem sermo procedat. Circa tui cordis puritatem te indefinenter studere oportet: quo totius puritatis amator deus tamquam in propria sede sedere dignetur. ibi sedem sibi tamquam in celo collocare. Iuxta illud. Celum mihi sedes: et terra scabellum pedum meorum. Et iterum. Anima iusti sedes est sapientie. Necesse est ergo: quod circa cogitationes tuas intendas et insistas: ut videlicet coram deo cogitare seu meditari pertimescas: quod in presentia hominis merito dicere vel cogitare erubesceres. Sciens nimirum quod sicut per verba vel facta innotescimus homini: sic per cogitationes incircumscripto spiritui: quia que dicta hominibus sunt deo cogitationes. Dominus enim nouit cogitationes hominum: quoniam vane sunt. et sicut ei nulla inuisibilis est creatura: sic nihil omnino cogitari potest quod eum lateat. Unde Apostolus. Unus est enim sermo dei et efficacior et penetrabilior omni gladio ancipiti pertingens usque ad diuisionem anime. et spiritus compagum et medullarum et discretorum cogitationum et intentionum cordis.

De Contemplatione dei.

Sit ergo tibi christus in corde. et nunquam imago crucifixi ab animo tuo recedat. Dic tibi sit cibus et potus: dulcedo tua et refectio tua: consolatio tua. mel tuum et desiderium. Tua meditatio: tua oratio: vita tua: ratio tua: et resurrectio tua. Semper cogita illum. aut positum in presepio.

aut pannis inuolutum. aut in templo a parentibus presentatū.
aut in templo audientem: doctores interrogantē qui docet om-
nem scientiam. et postea parentibus subditum. cui de iure subdi-
tur omnis creatura. aut etiam turbas docentem: vel solum in
monte orantem: aut esurientem in deserto panem vite et fontem
sapientie: qui pascitur inter lilia. et implet omne animal benedi-
ctione. aut fatigatum in itinere prolixius orantem: et omnibus
omnia sufficienter ministrantem: ab angelo etiam ipsius qui
est dulcedo et consolatio angelorum consolationem recipientem.
aut ad columnam sustentationem mundi et totius mundi colū-
nam ligatum et flagellatum. Et ipsum qui est gloria angelorum
spretum et illusum. sputis linitum. palma in facie percussum. spi-
nea corona coronatum: obprobrijs saturatum. Ad ultimum
cum iniquis deputatum: et pro te in cruce pendentem et morien-
tem. Sic erit igitur fasciculus mirrhe dilectus tuus inter vbera
tua commorabitur. Et sic de omnibus anxietatibus domini tui.
et amaritudinibus quasi quendam fasciculum concepti doloris
colligas. unde etiam amarum poculum et dulces ut ita dixerim
lachrymas confitias. **S**i vero aliquando ardentissimo chris-
ti amore succensus: volueris cum Apostolo cognoscere: et que
sursum sunt sapere altius. Leuabis parumper oculos mentis ad
victoriam resurgentis. et ad maiestatem in gloria patris seden-
tis et regnantis. nec tamen ibi facies moram longam. ne forte si
diutius maiestatis fueris scrutator opprimaris a gloria.

De superbia detestanda.

Et ego tibi edixi in corde. et in lingua tibi edixi.
Et ego tibi edixi in corde. et in lingua tibi edixi.
Et ego tibi edixi in corde. et in lingua tibi edixi.
Et ego tibi edixi in corde. et in lingua tibi edixi.
Et ego tibi edixi in corde. et in lingua tibi edixi.

Sane ante omnia noueris te omnem elationem cordis iactantiam atq; arrogantiam quasi quasdam pestes et venenata animalia: et quoddam venenum animarum omnino fugere debere. Sciens proculdubio q; immunus coram deo est omnis qui exaltat cor suum. Item neminem spernas: nulli noceas: nulli detrabas. et in christi nomine omnibus prodesse coneris. Item inferiorem ceteris atq; viliozem te non solum credas ex intimo cordis affectu. verum etiam non dicas profecisse te: nec aliquid te existimes. Iuxta illud Apostoli. Qui se existimat aliquid esse cum nihil sit: ipse se seducit. Ad hec sit incessus tuus maturitate plenus: grauis et honestus. ut videlicet non fractis gressibus ambules: aut non scapulas dextrorsum vel sinistrorsum vergendo seu vertendo. non esse erecta ceruice: non prominente pectore. seu inclinato super humerum capite: que omnia leuitatem redolent: aut elationem ostendunt: aut ipocrisim sapiunt. Incedens stans sedens habeto te deorsum. reuoluens in animo tuo quia puluis es et in puluere reuerteris. et cor sursum versum. nulla curiositate aliquem aspicias aut respicias. Tristitiam animi: et maxime in conuentu ostendere te decet. quandam tamen hilaritatem premittes in facie. Privatim autem nunquam vultus tuus in diuersa mutetur. si coram aliquo alicuius rei causa: ut assolet aliquando fueris compulsus in risum. non sit excussus cum cachertino. Tuus etiam curis interpone gaudia: nunquam sis ociosus: quin aut legas: aut aliquid de sacris scripturis. vel quod certe melius est rumines psalmos operando. Nihilominus incessanter quod tibi fuerit iniunctum: ut nunquam diabolus te eroccupatum inueniat. multa enim mala docuit ociositas. Illas vero scripturas libentius legas. precipue que tuam deuotionem magis inflammauerint q; que alliciunt intellectum. Intellige que dico dabit tibi dominus intellectum: si in sensu cogitaueris circumspeditionem dei. Et cum oraueris. non impleas aures tuas audientium singultibus et suspirijs. sed intende dominum

deum tuum in cubili cordis proderit tamen ad compunctionem
habendam: si ita semotus fueris: vel puras manus eleuando. si
etiam tui ipsius vocem audire potueris: nonnunquam ad subleuan-
dam intentionem in celum inspicias: ut ibi sit cor tuum ubi Christus
est in dextera dei sedens. Ab oratione reuertaris ad lectionem.
et iterum si lectio in te fastidium submouerit: ad orationem pro-
uocet. Consortia iuuenum maxime qui in barbes sunt: quantum
conuenienter potes deuota. Sicut ad crucem sic ad cibum acce-
das. nunquam alicui oculos in faciem defigas: nunquam voluptate
sed necessitate pascaris. et fames non sapor prouocet appetitum.
singularitatem fuge. communitate esto contentus. sciens quia
caro pascenda est. et extinguenda sunt uicia. sed quando tibi aliquid
super apponitur: tamquam diuinitus procuratum illud acci-
pe. hoc tamen in animo et semper in voluntate tua sit magis al-
teri apponere quam retinere. Pone prudentie tue modum: ne tibi
sapiens videaris. semper et ubique atque in omnibus operibus tui-
is time: ne forte excedas in aliquo. Hic beatus Job ait. Verebar
omnia opera mea sciens quod parcis delinquenti. Cum autem ad
stratum lassus deueneris: te honestissime iacendo componas.
nec supinus iaceas. nec genua leuando calcaneos iungas ad ty-
bias. quod si luxurie te pompa concusserit: recordare dilectum tuum
positum super lectum doloris: et uniuersum stratum eius versum
in infirmitate. Nec dices in corde tuo. deus meus pendet in pa-
tibulo: et ego voluptati operam dabo. sicque inuocato ex toto cor-
de nomine saluatoris gemendo et sepe geminando hoc nomen
salutis cessabit quassatio: rumina in te psalmos donec sompnus
occupet. ut in sompno sompnies te psalmos dicere. ¶ Cum sur-
reueris ad uigilias: lauda creatorem tuum ex omnibus uiribus tu-
is. et ad laudem creatoris et redemptoris tui exalta in altitudi-
ne uocem tuam. ¶ Postremo purissimum christi habeto amorem.
nil preter christum: aut quod est preter ipsum: aut quod est pro-
pter ipsum non estimare memento. ¶ Prolitius quam putauit de-
scripsi tibi quod ipse agere nequeo in te adimplere: me reputas

et optās: quod mihi deesse cognosco: quia profectus tuus gaudium
 est mihi. et corona mea in domino deo meo. ¶ Si quando affi-
 stis tedio iuxta lapidem quo lauantur corpora mortuorum. te
 compone meditando. et diligenter cogita quomodo tractentur
 vsu sepeliendi: nunc in tergum: nunc in faciem versantur quo-
 modo nutet caput. cadant brachia: rigent crura: iacēt tibi: quo-
 modo induantur. consumantur. deferantur humandi. quomodo
 componantur in tumulo: quomodo puluere contegantur: quo-
 modo voentur a vermibus quasi putrefactio. ¶ Summaque ti-
 bi sit philosophia. meditatio mortis assidua. hanc ubicūque fue-
 ris: aut perregeris tecum porta: et in eternum nō peribis.

¶ Explicet speculum beati Bernhardi Abbatis
 de honestate vite.

¶ Incipiunt octo puncta. mediante quibus peruenitur ad per-
 fectionem vite spiritualis eiusdem.

Hec octo si bene excolueris omnium virtutum perfe-
 ctionem et consummationem per gratiam dei conse-
 queris. ¶ Primum: ut pure et integre peccata tua se-
 pius confitearis: cum magno dolore et proposito non plus facien-
 di. ¶ Secundum: ut non frangaris aduersitate vel temptatione. Sed
 sta in iusticia et timore. et prepara animam tuam ad temptatio-
 nem. Non enim est locus vel religio qui vel que permittit ho-
 minem sine pugna militare et viuere. Nam tota vita hominis:
 milicia est super terram. omnes etiam qui pie viuere volunt in
 christo. persecutionem patientur. permittit enim teste beato Gre-
 gorio. Dñs electos suos lacerari detractionibus: ut in humili-
 tate conseruentur. ¶ Tertium ut non misceas te hominibus nec
 interioribus nec exterioribus inquam potes bono modo. sed
 tene solitarium sponso tuo christo. et fuge rumores seculi et va-
 na ac secularia colloquia: que mentem distrabunt. et inquietatē

reddunt. et in pace esse non permittunt. ¶ Quartum omni tem-
pore debere puritate cordis studere: ut videlicet continue velut
clausis sensibus carnalibus in temetipsum conuertaris. et cordis
hostia a formis sensibilibus et imaginibus terrenorum quantum
possibile est habeas diligenter serata. Puritas namque cordis in-
ter omnia exercitia spiritualia est quodam modo tamquam quedam
finalis intentio: ac laborum omnium retributio. que in hac vi-
ta miles christi emeritus recipere consuevit. sibi vindicat prin-
cipatum. Affectum tuum cum omni diligentia ab his omnibus
que libertatem ipsius impedire possent. et ab omni re possibili-
tatem habente alligandi et tenendi ipsum affectum ad inheren-
dum. Iuxta illud legis mosayce. maneat unusquisque apud semet-
ipsum. nullus egrediatur ostium domus sue die sabbati. et saba-
tizabit populus. ¶ In semetipso namque esse est. dispersiones cor-
dis sui et affectiones ad unum verum et simplicissimum bonorum
recolligere et collectas habere. Sabatizare vero est. cor ab affecti-
one carnali ipsum inficiente. et a curis mundanis ipsum distra-
hente absolutum esse. et in pace cordis sui tamquam in portu silentij.
in amore et fruitione conditoris suaviter quiescere. Super om-
nia autem alia tibi semper sit principalis conatus: ut animum
tuum semper sursum in contemplatione diuinorum eleuatum
habeas: ut diuinis rebus ac deo mens iugiter transferatur.
Quicquid autem ab his diuersum est: quous magis videatur. si-
cut corporis castigatio: ieiunium vel vigilie. et similia virtutis
exercitia. quasi secundaria et inferiora iudicanda sunt: tantum ex-
pedientia quantum ad cordis proficiunt puritatez. Inde est quod
paucissimi iam ad veram perfectionem perueniunt: quia in me-
dijs non multum proficuis tempus et vires erpendunt. debita
remedia negligunt et postponunt. tu autem si transmittes recto
ad finem intentum peruenire desideras: debes sine opere ad perpe-
tuam cordis puritatem. et mentis tranquillitatem anhelare: atque
cor sursum iugiter ad deum habere. verum tamen est: quod nullus
mortalium potest huic contemplationi iugiter inherere. sed

51

ideo dictum est: ut scias ubi mentis intentionem debeas habere fixam. et ad quam destinationem semper anime tue reuoces intuitum. quā poterit obtinere mens gaudet. et aqua distractam se doleat atque suspiret. quotienscumq; ab illo intuitu se deprehenderit separatam. querulosa voce mihi obuiare uolueris: dicens te diu in eodem statu manere non posse: nosse debes q; diuina virtus plus potest facere q; homo possit cogitare. et q; frequentia actus similem sibi habitum generare consuevit. Unde sepius contingit: q; illud ad quod fortassis homo se in principio astringit cum quadam violentia et difficultate: postea faciliter operabitur. et tandem cum magna delectatione. dummodo a ceptis non desistat. ¶ Audi fili mi disciplinam patris tui. Attende diligenter illa verba mea. et ea in corde tuo quasi in libro scribe. Noli emulari multitudinem eorum: qui iam retro conuersi sunt post desideria cordis sui. In quibus deuotio tepuit: charitas refriguit. et deficit humilitas. obedientia etiam prostrata est: qui placere hominibus cupiunt. honores querunt. uentri seruiunt. qui supra modum diligunt munera. secuntur retributiones qui in hoc mundo ipsum quod querunt. pro mercede operis sui recipiunt. et in futuro vacui remanebunt. ¶ Sed illos egregios flores sanctissimos patres qui incomprobabili flagrant studio sanctitatis attende: et eorum festines propositum simili studio et conuersatione suscipere: quemadmodum tibi iam propositum est. Siue igitur comedas siue bibas siue aliquid aliud facias: semper hec vox patris resonet in auribus tuis: ad monentis et dicentis. Fili mi ad cor tuum redas. ab omnibus quantum possibile est teipsum abstrahendo. mentis oculum semper in puritate et tranquillitate custodias. Intellectum a formis rerum infimarum reseruando. voluntatis affectum a curis terrenorum penitus absoluas. summo bono amore feruido semper inherendo. memoriam quoq; iugiter sursum eleuatam habeas per contemplationem diuinorum ad superna tendendo. ita ut tota anima tua cum omnibus potentijs suis et viribus in deū

collecta: vnus fiat spiritus cum eo in quo summa perfectio vie
cognoscitur consistere. ¶ Dec igitur breuis p vite tue formula
tibi sit tradita in qua summarum summa toti perfectionis cō
sistit. in qua si diligenter studueris et fideliter affectum manci
pare volueris: beatus eris. et quod ammodo eternam felicitatez
in hoc fragili corpore inchoabis. Dec est fili salutis via. quā tu
Arsenius ab angelo edoctus seruauit. et seruari suis discipulis
mandauit. Fuge: tace: quiesce. hec inquit sunt pncipia salu
tis. hec eterna sapientia ad discipulum. Item statim subinfert.
fons et origo omnium bonorum homini spirituali est in cella sua
iugiter cōmorari. ¶ Quintum: vt non contristeris vel leteris:
aut solliciteris pro amicis et cognatis tuis: sed cōmitte eos deo.
et spirituale subsidium scilicet orationum tuarum suffragia eis
impende. te autem mundo crucifixum reputa. et mundum tibi
ad interiora te extende tanq̄ omnibus amicis orbatus. ¶ Sex
tum vt sis feruens in orationibus: et meditationibus sanctis. et
ab illa voluntate: qua ad religionem venisti. et a p̄mo nouicia
tus seruore non tepescas. homo enim remissus si incipiat aliqd.
in principio aliquantulum strenue agit. deinde diminuendo p
cedit. quia multorum est incipere paucorum finire. Sola tamen
perseuerantia coronabitur. sola accipit brauium. Nulla sine la
bore virtus. et ad magna premia non peruenitur: nisi p magnos
labores. ¶ Regnum enim celorum non desides: nō remissi: nō
delicati. sed violenti rapiunt. qui non alijs sed suis voluntati
bus preclaram inferunt violentiam. Nam qui in moribus suis
molles sunt. et fluidi more aque precipitis ad ima descendunt.
Qui vero constantes firmi et feruidi in arcem virtutis quoti
die excreseunt. stultis nihil diu placet. Nam tales quod non ha
bent cupiunt: et quod habent fastidiunt. ergo constans esto: et
nō mouearis exemplis tepidorum ad imitandum eos. Et q̄ ri
gor ordinis non tenetur ab alijs. de hoc te non intromittas. s̄
videas quod sine offendiculo ambules corā confratribus tuis.
emendando eos plus exemplis quam verbis: vt oīa q̄ ordinis

52

sunt sana & integra sint in persona tua. Et ideo non sis alijs ri-
gorosus non reprehendas acriter: vel dure increpando alios:
quia fraterna correctio non habet locum ubi non speratur emē-
datio & frustra venit sonus ad aures: nisi deus in corde loquat̃.
quia solus deus conuertit corda filiorum hominum. Fraterna
autem correctio debet fieri cum magno moderamine: cum gemi-
tu & beniuolentia: suo loco: suo tempore: semper oratione prece-
dente. Itcirco si aliqui non compleuerunt omnia que sunt ordi-
nis: dummodo tu bonus emulatoꝝ fueris & discretus: non iudi-
cabis alioꝝum facta. Nec moueat te: si videris aliquos min⁹ di-
cretos: alios ignaros: alios indoctos: alios remissos in hois:
aut quibuscumq; vicij obnoxios: claude oculos inquātum po-
tes ad alioꝝum facta perscrutanda. Cave ne quos imitari non
vis damnare videaris: quia in iudicando alios magnum ē peri-
culum. & tales suspensiones sepe sunt false. siue sint vere siue false.
diminuunt tamen affectum & caritatem q̃z homo habet ad pro-
ximum. hoc multum debes cauere. ne caritas alicui⁹ erga te vel
quemcumq; alium corrumpatur: vel etiam diminuatur: quia
non est maius spoliū vel damnum: q̃z in ablatione vel dimi-
nutione caritatis. Omnia namq; q̃zuis vtilia: q̃zuis necessaria
videantur: spernenda tamen sunt: vt ire turbatio deuitetur. et
omnia que aduersa sunt vel putantur: sustinenda sunt: vt pa-
cis dilectionisq; tranquillitas seruetur. quia nihil perniciosius
ira. nec caritate quicquā vtilius est credendum. nec tranquilli-
tate animi preciosius. ppter que non solum commoda carnaliū
& transitoriorum: sed & spiritualium spernenda videntur. si ali-
as acquiri vel perfici non possint. ¶ Septimum vt sis tacens. &
non multiloquus. ubicumq; fueris loquendo vel respondendo
leuiter et morose: remissa voce: placido vultu: disciplinatis mo-
ribus: pauca & rationabilia verba loquaris. Bis ad limam veni-
ant verba. q̃z semel ad linguam. plus diligas audire q̃z audiri:
vt interrogatio magis aperiat os tuum: q̃z ad non interrogata
respondere. Non inniteris tue prudentie. neq; confidas in pro-

propijs sensibus .7 non sis sapiens in oculis tuis : altiora te ne
quesieris .7 fortiora te ne scrutatus fueris . sed discretum mode-
stum .7 ordinatum te in omnibus exhibeas : quia deo nunquam
placuit aliquid immoderatum : instabile : confusum : inordinatum .
super humile autem et quietum requiescit spiritus domini .

Octauum .7 vltimum : vt nunq̄ sis ociosus . Nam in desideri-
is est omnis ociosus . ama igitur scientiam scripturarum . 7 car-
nis vicia non amabis : nec vacet mens tua varijs perturbationi-
bus : que si pectori tuo insederint dominabuntur tui . 7 te ducēt
ad delictum maximum . Semper igitur aut legas aut ores : aut
aliquid de sacris mediteris . Multa enim mala docuit ociositas .
est enim mors anime .7 viui hominis sepultura . 7 sentina om-
nium malorum . Singulis horis .7 dieb⁹ sua tribue exercitia . spi-
ritualibus spiritualia . corporalibus corporalia comparando .
In omnibus caueas tibi a peccato . 7 proximo a scandalo . Sta-
tim cum sentis te stimulari a vana gloria vel quacumq̄ tempta-
tione . principijs obsta . 7 sis agilis ad quecumq̄ agenda : que ex
alterius admonitione . vel diuina instigatione intelligis esse fa-
cienda . Discas tibiip̄si preesse . 7 teipsum regere non alios . pro-
priam vitam ordina . mores tuos compone . teipsum iudica : teip-
sum apud teipsum accusa .7 condemna : nec impunitum dimitte
excessum . Tibiip̄si esto durus . nunq̄ alijs . Mane preterite no-
ctis fac a teipso exactionem . 7 future diei tibi indictionem .
cautionem . vespere . preterite diei rationem exige . 7 super venientis no-
ctis fac indictionem . Considera quantum proficias . quantum tibi ad-
huc restet itineris : grandis enim tibi restat via anteq̄ videat
deus deorum in syon . Sed cum in his octo iam premissis te ex-
ercueris de virtute in virtutem proficiendo . esto cautus contra
insidias diaboli . ne te abducat ab eis . Amen .

Finis .

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 20 horizontal lines.

Faint, illegible text, possibly a signature or a small heading, centered on the page.